

DIKĻI

DIKĻU PAGASTA IZDEVUMS

2000.gada **AUGUSTS**

Dikļi - Mazbriedes krastā

Gada garumā Dikļu skolas 6.klase piedalījās projektā "Upe man stāstu stāsta". Pie temata par Mazbriedi un ar to saistīto apkārtni nonācām, mēģinot noskaidrot, ko mēs zinām vai nezinām par savu apkārtni, uzdodot veselu rindu "kāpēc? kad? kā?". Sadalījāmies trīs grupās, no kurām viena pētīja upi, otra – Dikļu vēsturiskās vietas, trešā grupa savāktos materiālus noformēs un gatavos prezentācijai. Uzdevums bija iepazīt, raksturot Mazbriedi.

Vispirms vizuāli apskatījām, iepazīnām upi, tad veicām upes raksturojošus mērījumus.

Nolēmām, ka upes apskati sāksim no skolas un beigsim pie attīrīšanas iekārtām.

Šajā posmā upi šķērso 6 tilti, mērījumus veicām pie 3 tiltiem. Upe pie skolas tilta ir akmeņaina, strauja. Pie baznīcas upe pazūd, met likumu cauri krūmiem. Vietā, kur ir tilts uz Dikļu darbnīcām, atrodas "Paleju" māja, un pie pašas upes uzcelta kūts. Mazbriede kļūst arvien platāka un rāmi tek cauri Dikļu parkam, jo 1 km tālāk ir dzimavu slūžas, un augšpus tām ir uzpludinājums, kas pacēlis upes līmeni lielā teritorijā. Netālu no Dikļu estrādes upē izveidojusies saliņa, tas nozīmē, ka upe šeit ir ļoti lēna. Un tad sākas upes visskaistākā daļa – augsti, stāvi krasti, iekārtais tiltiņš. Pretējā - augstajā krastā jau daudzus gadus stāv lieli, veci nokaltuši koki. Upes visplatākā daļa ir pirms slūžām, kura izskatās pēc ezera. Aiz slūžām upe sadalās it kā divās daļās. Šī upes daļa ieguvusi nosaukumu Dzirngrāvis, saliņu, kura izveidojusies starp abām attekām - par Endzelīti (no vācu valodas – sala). Tepat jau ir tilts pie pasta.

Kāda tad ir upe šajā apskatītajā posmā?

Mērījumi tika veikti trīs vietās: pie skolas tilta, pie tilta uz darbnīcām, pie pasta tilta. Upes platums svārstās no 5 līdz 10m, izņemot uzpludināto daļu. Upes dziļums ir no 0.35 līdz 0.64 m, straumes ātrums vidēji 0.5 m/s, ūdens notece, apmēram 1m³/s. Visinteresantāk bija veikt upes ūdens kvalitātes noteikšanu. To var noteikt, veicot ūdens dzīvnieku pētījumus vai ūdens augu pētījumus. Mēs noteicām ūdens kvalitāti pēc ūdens dzīvniekiem. 1m² laukumā mēģinājām atrast ūdenī dzīvojošos dzīvniekus – drīzāk dzīvnieciņus, kurus varējām apskatīt un izpētīt tikai caur palielināmo stiklu. Vislabāk veicās Santai Dalkai, Evitai Lietiņai, Mihailam Fideļinam, Nilam Sokolovam. Ar ūdens dzīvnieku noteicēju noteicām izpētītos dzīvnieciņus. Vienā paraugā bija 55 makstenes, pat dēle, gliemezis – lielā ūdenspolīte, ūdens ēzelītis, ūdens blakts, trīsuļodu kāpurs. Citā paraugā – arī vaboles, arī spāres, viendienītes, lielais dīkgliemezis. Rezultātā pēc abiem paraugiem iznāca, ka upe ir vāji piesārņota. Gribam izteikt paldies tiem cilvēkiem, kuri palīdzēja raksturot upi, atbildot uz anketas jautājumiem. Lielā daļa aptaujāto uzsver, ka bieži aiziet līdz upei pastaigāt vai makšķerēt. Izskan viedoklis, ka upe ir netīra. Dziļākā vieta esot pie "Krauju" mājām. Upes dzīve ir atkarīga no laika apstākļiem, bet anketētāji uzskata, ka viszemākais līmenis ir vasarā, vasaras beigās, aizsalst – kā kurā ziemā, ledus – cits uzskata, ka 1m biezs, cits 0.30m. Makšķerēt vislabāk iet pavasarī, it sevišķi vakaros. Mazbriedē var noķert līdakas, raudas, asarus, plaužus, vēdzeles, mailes, ķīšus, karpas, zušus, protams, upē ir arī vardes, var redzēt lidojam meža pīles, kāds ir redzējis arī ūdenszūrkas, tāpat arī bebrus. Lielākais loms no aptaujātajiem ir bijusi 2,5 kg līdaka, vēdzele – 1,8 kg. Nepatīkami, ka apkārtējo cilvēku darbības rezultātā cieš upe - upē tiek samestas pudeles, ziemā, spēlējot hokeju, uz ledus aizmirst vārtus, pavasarī tie nogrimst upē. Arī savā laikā meliorācijas rezultātā krities ūdens līmenis. Izskan viedoklis, ka neviens nav atbildīgs par uzpludinātās upes daļas līmeņa regulēšanu.

Viens no objektiem, kas visciešāk saistīts ar upi, ir Dikļu attīrīšanas iekārtas, jo cilvēku darbības rezultātā veidojoties notekūdeņiem, svarīgi ir neievadīt upē tos neattīrītus, lai neiznīcinātu dzīvību upē, neradītu netīro ūdeņu notekgrāvi. Tāpēc mēs apmeklējām Valmieras reģionālo vides pārvaldi, bija saruna ar Dikļu pagasta padomes priekšsēdētāju R. Zīderi, kā arī ar atbildīgajiem par attīrīšanas iekārtām – A. Bērziņu un J. Siliņu.

Dikļu attīrīšanas iekārtas pie "Riekstiņiem" uzbūvētas 1980.g. Pie "Lazdu" mājas un Dikļu slimnīcas teritorijā atrodas pārsūkņētavas stacijas. "Riekstiņos" notiek netīro ūdeņu bioloģiskā attīrīšana un ūdeņu bagātināšana ar gaisu zem spiediena. Ūdens ietek nosēdumbasēnā, no kurienes jau attīrīts ietek upē. Dienā tiek novadīts 70 m³ ūdens. Attīrīšanas iekārtas tiek kontrolētas nepārtraukti divas reizes dienā. Reizēm notiek negadījumi – elektropadeves traucējumi, kompresora bojājumi, pārsūkņēšanas sūkņu bojājumi. Ja attīrīšanas iekārtās ieplūst hlorēts ūdens vai naftas produkti, tiek iznīcinātas aktīvās dūņas. Tad tās jāmeklē citu pagastu attīrīšanas iekārtās – parasti izpalīdz Zilaiskalns. Elektroenerģijas pārtraukuma gadījumā ilgāk par divām stundām apstājas bagātināšana iekārtā un mikrobi, kuri atrodas dūņās, aiziet bojā, tad upē sāk ieplūst neattīrīts ūdens.

Upē regulāri tiek veikta ūdens analīzes. Viena analīze par pieciem rādītājiem maksā Ls 35. Analīzēs konstatē slāpekļa, fosfora, naftas produktu daudzumu, izšķīdušā skābekļa daudzumu, krāsu, smaržu u.c.

Attīrīšanas iekārtām pieslēgtas individuālās mājas, skola, veikali, bērnudārzs. Ir atsevišķi objekti, kuri nav pieslēgti, un upē ieplūst neattīrīti ūdeņi. Pagastam attīrīšanas iekārtas izmaksā apmēram Ls 300 mēnesī, par kanalizāciju maksā 660 Dikļu iedzīvotāji. Iedzīvotājiem maksā par notekūdeņiem ietilpst darba alga, remonts, elektrības patēriņš. Attīrīšanas iekārtas ir novecojušas. Lai iekārtas labi strādātu, tās varētu modernizēt, nepieciešamas lielas naudas summas.

Otra darba grupa apsekoja vēsturiskos objektus Dikļu ciema Mazbriedes krastos. Ar Dikļu skolas vēsturi bērni bija jau iepazinušies mācību gaitā. Kādā saulainā marta dienā Dikļu baznīcā mūs sagaidīja Dikļu draudzes locekle Ilga Niedzviedze. Mēs uzdevām ļoti daudz jautājumu, uz kuriem saņēmām izsmelto atbildi. Atstājuši baznīcu, tālāk devāmies uz Dikļu Dziesmusvētku muzeju, kur par šo svētku vēsturisko norisi mums pastāstīja Ina Krēsliņa. Dažiem no 6.klases skolēniem tas bija pirmais Dikļu muzeja apmeklējums. Tālāk mūsu ceļš veda uz Dikļu pili, kas ir izvietojusies Mazbriedes upes krastā un kuru ieskauj Dikļu parks. Lai arī paši bērni atzina, ka pils izskatās bēdīgi, tomēr visi priecājāmies, ka beidzot tai uzradies saimnieks, kas to savedīs kārtībā. Mūsu kopējā vēlēšanās bija apmeklēt pili tad, kad tā būs atjaunota.

Tālāk, ejot gar upes krastu, vēl apskatījām Dikļu dzimavas, stāvos Mazbriedes krastus un Neikenkalnu. Virzoties gar upi, apskatījām arī Mācītājmuižu, kur savu laiku dzīvojis Juris Neikens. Ejot pa taciņu atpakaļ uz skolu, pakavējāmies pie Neikena akmens, pie kura, kā stāsta, esot tapuši Neikena pirmie reālstāsti latviešu literatūrā "Bāris", "Vai pamātei nav grūti?" u.c.

Savu gājienu noslēdzām pie skolas. Kopīgais mūsu secinājums bija, ka Dikļos ir daudz skaistu un interesantu vietu, kuras varētu apmeklēt. Tāpat vienojāmies, ka šādus gājienu pa dzimto pagastu vajadzētu atkārtot.

Projekta "Upe man stāstu stāsta" dalībnieki.

Aicinām līdzdarboties

Šobrīd, kad mūsu valsts ekonomika "būksē" un neviens īsti nevar pateikt, kāds ceļš ejams, lai Latvija iespējami ātrāk sasniegtu labklājību, liela nozīme, īpaši laukos, ir cilvēku aktivitātei un patiesai ieinteresētībai, liekot lietā savas profesionālās zināšanas un pieredzi, piedalīties pagasta tēla un atpazīstamības veidošanā, tā samazinot iedzīvotāju aizplūšanu uz pilsētu. Viens no veidiem finansējuma piesaistīšanai pagasta attīstībai ir profesionāli sagatavoti un nopāmatoti projekti. Tāpat joprojām neatrisināts jautājums par krājaizdevu sabiedrības veidošanu.

Svarīga loma šo aktivitāšu veidošanā ir sabiedrības līdzdalībai, tāpēc aicinu visus tos dikliešus, kuri ieinteresēti mūsu pagasta attīstībā, zvanīt pa telefonu 41446 vai pieteikties pie priekšsēdētājas.

Vēlamie darbības virzieni jaunizveidojamai darba grupai būtu:

1. Uzņēmējdarbība:
 - ražošana,
 - lauksaimniecība,
 - pakalpojumi,
 - tūrisms.
2. Izglītība, kultūra, sports.
3. Sabiedrisko organizāciju darbība:
 - pensionāru padome,
 - baznīcas dome,
 - nevalstiskās organizācijas.
4. Dabas vides organizācija.

Padomes priekšsēdētāja

R. Zīdere

Īsi par iegūto pieredzi

15. jūlijā Valmieras rajona sieviešu apvienībai bija iespēja tikties ar mūsu Valsts prezidenti Vairu Vīķi-Freibergu. Tikšanās notika Kocēnu pagasta "Mazdzērvītēs". Mūs uzņēma saimnieki Aisma un Jānis Ulmi. Vispirms notika iepazīšanās ar saimniecību, bet pēc tam pie pusdienu galda mēs – septiņu rajonu pagastu pārstāves – pārspriedām dažādus jautājumus. Bija sieviešu pārstāves no Kauguru, Lodes, Ķoņu, Burtnieku, Dikļu pagastiem un Valmieras pilsētas.

Prezidente ar interesi iesaistījās jautājumu apspriešanā. Savukārt mēs uzicinājām prezidenti kļūt par mūsu organizācijas Patronesi. Patreiz top vēstule prezidentes kanceleijai ar oficiālu lūgumu.

21. jūlijā kopā ar Sēļu pagasta padomes priekšsēdētāju Viktoru Kalniņu un Rūjienas attīstības un plānošanas daļas vadītāju Nikoletu Zariņu apmeklējām Alūksnes rajona Gaujienas pagastu. Iepazināmies ar pagasta pieredzi projektu rakstīšanā. Pēc pārrunām pagasta plānotāja Inese Eglīte mūs iepazīstināja ar Gaujienas pagastu. 22. jūlijā Gaujienā pulcējās kori uz Jāzepa Vītola atceres dienas koncertu. Piedalījās 83 kori.

28. jūlijā piedalījies Miera korpusa rīkotajā seminārā par projektu rakstīšanu.

2. augustā Valmierā kopā sanāca Valmieras sieviešu apvienības valde. Bija tikšanās ar Bauskas sieviešu kluba "Apvārsnis" vadītāju Leonardu Maisaku. Viņa stāstīja par redzēto Vašingtonā / ASV / , kur bijusi uz starptautisko sieviešu konferenci. Zenta Skrastiņa no Burtniekiem stāstīja par redzēto un dzirdēto Īrijā, kur piedalījās konferencē "Sieviete un demokrātija – 2000."

4. augustā Valmierā notika seminārs "Marketinga biznesam un NVO" un "Vadības plānošana". Semināru vadīja pārstāvji no Miera korpusa.

Bibliotēkas vadītāja B. Jaunīte

